

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 136. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698091850816/facsimile.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

kun en alvorlig Personlighed er en virkelig Personlighed, og kun en alvorlig Personlighed kan gøre noget med Alvor, thi til at gøre noget med Alvor hører først og fremmest at vide, hvad der er Alvorens Gjenstand.

I Livet er der ikke sjældent Tale om Alvor; Een bliver alvorlig over Statsgelden, en Anden over Kategorierne, en Tredie over en Theater-Præstation o. s. v. At dette skeer saaledes, opdager Ironien, og her har den nok at gøre; thi Enhver, der paa urette Sted bliver alvorlig, han er *eo ipso* comisk, om endog en ligesaa comisk travesteret Samtid og Samtids Opinion kan være høist alvorlig derved. Der gives derfor ingen sikkrere Maalestok for hvad en Individualitet i sin dybeste Grund duer til, end naar man erfarer ved hans egen Gavnundethed eller franarrer ham den Hæmmelighed, hvad der gjorde ham alvorlig i Livet? thi man kan vel fødes med Gemyt, men man fødes ikke med Alvor. Det Udtryk: »hvad der gjorde ham alvorlig i Livet» maa naturligvis tages i prægnant Forstand om det, hvorfra individualiteten i dybeste Forstand daterer sin Alvor; thi man kan meger godt, efter i Sandhed at være bleven alvorlig over det, der er Alvorens Gjenstand, behandle forskellige Ting om man saa vil alvorligen, men Spørgsmaalet er, om man først blev alvorlig over Alvorens Gjenstand. Denne Gjenstand har ethvert Menneske, thi det er ham selv, og den, som ikke blev alvorlig derover, men over noget Andet, noget Stort og Lærmende, han er trods al sin Alvor en Spøgefugl, og kan han end en tidlang skuffe Ironien, han skal *volente deo* nok blive comisk; thi Ironien er nidkjer paa Alvoren. Den, der derimod blev alvorlig paa rette Sted, han skal netop bevise sin Aands Sundhed ved at kunne behandle alt Andet ligesaa godt sentimentalt som spøgende, om det end løber Alvorens Gjakke koldt ned ad Ryggen, at see ham spøge med hvad der gjorde dem skrækkelig alvorlige. Men i Forhold til Alvoren skal den vide ikke at taale nogen Spøg, glemmer den dette, da kan det hende den, hvad der hændte Albertus Magnus, da han overmodig trodsede paa sin Speculation imod Guddommen*.

* Cf. Machbach Gesch. d. Ph. 2den D. p. 302 Not. *Albertus repente ex astro factus philosophus et ex philosopho astrus*. Cf. Tennemann. 8de B. 2den D. p. 485 Not. En endnu bestemtere Fortælling har man om en anden Skolastiker, Simon Tornacensis, der meente, at Gud maatte være ham forbunden, fordi han havde bevist Treemgheden; thi dersom han vilde, saa ... *profecto si malignando et adveniendo vellet, fortioribus argumentis sensum illum infirmare et deprimendo imprimere*. Til Tak derfor blev den gode Mand en Nar, der maatte

at han pludselig blev dum, da skal det hælde den, hvad der hændte Bellerophon, der roligt sad paa sin Pegasus i Ideens Tjeneste, men faldt ned, da han vilde misbruge Pegasus til paa den at ride til et Stevnermøde med en jordisk Qvinde.

Inderligheden, Visheden er Alvor. Dette seer noget fattigt ud; naar jeg endda havde sagt, den er Subjektiviteten, den rene Subjektivitet, den übergreifende Subjektivitet – saa havde jeg sagt Noget – som vist havde gjort Flere alvorlige. Alvoren kan jeg imidlertid ogsaa udtrykke paa en anden Maade. Saasnart Inderligheden mangler, er Aanden endeliggjort. Inderligheden er derfor Evigheden, eller det Eviges Bestemmelse i et Menneske.

Naar man nu ret vil studere det Dæmoniske, da behøver man blot at see paa, hvorledes det Evige opfattes i Individualiteten, og man veed strax Beskeed. I denne Henseende frembyder den nyere Tid en viid Mark for lagtragelsen. Det Evige omtales tidt nok i vor Tid, det forkastes og antages, og saavel det Første som det Sidste (i Betragtning af den Maade, paa hvilken det skeer) viser Manglen af Inderlighed. Men den, der ikke rentaligen har forstået, aldeles concret forstået det Evige*, han mangler Inderlighed og Alvor.

Meget udførlig ønsker jeg ikke her at være, dog vil jeg udpege nogle Punkter.

a) Man negter det Evige i Mennesket. I samme Øieblik er det Lebenswein ausgeschrieben, og enhver saadan Individualitet er dæmonisk. Sætter man det Evige, saa er det Nærværende et Andet, end man vil have. Dette frygter man, og saaledes er man i Angst for det Gode. Et Menneske kan nu blive ved at negte saa længe han vil, derved faaer han dog ikke ganske taget Livet af det Evige. Og selv om man

anvende 2 Aar paa at lære at kjende Bogstaverne. Cf. Tennemanns Gesch. d. Ph. Sde B p. 314 Not. Dette være nu som det være vil, han have virkelig sagt det, eller han have sagt, hvad man ogsaa tilskrev ham, den i Middelalderen berømte Bispheime om de tre store Bedragerere, det han manglede var vist ikke anstrængt Alvor i at dialektisere, eller i at speculere, men vel i at forståe og selv. Analogier til denne Historie findes der vel nok af, og i vor Tid har Speculationen taget sig en saadan Myndighed, at den næsten har forsøgt at gjøre Gud selv usikker paa sig selv, som en Monarch, der angreth sidder og venter paa, om en Stænderforsamling vil gjøre ham til absolut eller kun til indskrænket Konge.

* Det var upaatvæleligen i denne Forstand, at Constanon Constantius har sagt, at Evigheden er den sande Gjentagelse.